

Nr 275

Av herr **Magnusson** i Tumhult **m. fl.**, *angående nedsättningen hos KB av expropriationsersättning.*

(Lika lydande med motion nr 224 i Första kammaren)

Det svenska expropriationsinstitutet — såsom det utformats enligt 1917 års lagstiftning — har, sedan kommunerna genom 1949 års ändringar däri fått ökade möjligheter att begagna sig av detta förfarande, kommit till allt större användning. Det stora flertalet expropriationsmål vid domstolarna i dag torde vara sådana där kommuner uppträder som sökande. Man kan ha skilda uppfattningar om lämpligheten av att expropriationstillstånd numera medges i så stor omfattning och för att tillgodose syften som inte alltid överensstämmer med lagstiftningens ursprungliga mening. Däremot kan enighet råda om att, sedan tillstånd till expropriation väl meddelats av Kungl. Maj:t, förfarandet inför expropriationsdomstolen bör, utan att rättssäkerheten åsidosättes, i möjligaste mån förenklas.

Med hänsyn till den avsevärda tid som vanligen åtgår för tillståndsprövningen innan Kungl. Maj:ts beslut föreligger — vanligen tar det upp emot ett år eller längre — befinner sig ofta den kommun som ansökt om expropriation i tidsnöd när tillståndet kommer. För att kunna sätta i gång t. ex. ett skolbygge eller anlägga en gata eller påbörja byggnationen av ett egnahemsområde måste därför kommunen i många fall begära förtida tillträde till expropriationsområdet i samband med ingivandet av stämningen till domstol. Normalt brukar domstolarna kunna tämligen snabbt bifalla denna begäran, om kommunen visar att det är av synnerlig vikt för kommunen att tillträda marken och markägarna nöjer sig med att kommunen ställer pant eller borgen hos länsstyrelsen för den blivande löseskillingen. Enligt 38 § expropriationslagen kan emellertid markägaren hos domstolen kräva att som villkor för tillträdet föreskrives att kommunen skall hos länsstyrelsen nedsätta belopp som säkerhet, varvid domstolen enligt samma stadgande skall bestämma detta belopps storlek med hänsynstagande till att det inte får sättas lägre än tre fjärdedelar av det belopp vartill den slutliga expropriationsersättningen av domstolen förberedelsevis uppskattas och ej heller lägre än vad kommunen erbjudit som löseskillning i stämningen.

Vid tidpunkten för stämningens ingivande har kommunen regelmässigt inte tillgång till en sådan detaljerad och utförlig värdering som krävs för att kunna användas som bevismedel inför domstol. Den uppskattning av expropriations-

områdets värde som kommunen bör ha tillgång till vid de förlikningsförhandlingar med markägaren eller markägarna som normalt bör föregå ett expropriationsförfarande kan av olika skäl vanligen inte göras så utförlig att den i oförändrat skick kan användas inför domstolen. För markägarens del är situationen normalt den, att han vid tidpunkten för domstolens handläggning av frågan om det förtida tillträdet inte har tillgång till någon motvärdering, eftersom han givetvis avvaktar kommunens värdering innan han själv tar ställning i saken. Härtill kommer att markägaren i de flesta fall inte föranstaltar om någon mer kostnadskrävande värdering förrän stämning uttagits och han sålunda har möjlighet att utfå ersättning för sina kostnader.

Expropriationsdomstolen får sålunda mestadels fatta sitt beslut i nedsättningsfrågan på ett ofullständigt bevismaterial från parternas sida, vilket ingendera parten är betjänt av. Domstolens förberedelsevisa uppskattning av expropriationsområdets värde har också kanske omedvetet en viss prejudicerande betydelse för dess slutliga ställningstagande. Ifrågavarande lagstadgande torde därför utan men för vare sig expropriant eller markägare kunna ändras därhän att, därest nedsättning begäres, beloppet i så fall skall bestämmas till vad exproprianten erbjudit i målet som löseskilling. En sådan ändring skulle i avsevärd mån vara ägnad att förenkla förfarandet inför domstolen och därmed också nedbringa kostnaderna för expropriationen. För markägaren innebär ett dylikt förfarande knappast någon nackdel av betydelse, då skillnaden mellan det i stämningen erbjudna beloppet och det av domstolen enligt nu gällande regler förberedelsevis bestämda nedsättningsbeloppet vanligen är obetydligt i sammanhanget. Markägaren får dessutom i vanlig ordning sex procent ränta från tillträdesdagen på den del av den slutliga löseskillingen som överstiger nedsättningsbeloppet.

Den föreslagna förenklingen av förfarandet torde kunna genomföras så snart ske kan och utan att avvakta den översyn av expropriationslagstiftningen som redan pågår.

Under hänvisning till det ovan anförda får vi hemställa,
att riksdagen måtte antaga följande

Förslag
till

lag om ändring av lag om expropriation den 12 maj 1917
(SFS nr 189)

Härigenom förordnas, att 38 § lag om expropriation den 12 maj 1917 skall erhålla följande ändrade lydelse.

38 §

Där det ej är uppenbart, att expropriationsersättningen blir obetydlig, skall domstolen på yrkande av ägaren som villkor

för tillträdet tillika föreskriva att den exproprierande hos KB nedsätter *den ersättning som den exproprierande i målet erbjudit.*

Vad om — — — rätt beröres.

Vid nedsättningen — — — rörande fastigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1964.

Stockholm den 23 januari 1964

Erik Magnusson
i Tumhult

Jöns Nilsson
i Bästekille

Alf Wennerfors